

MAJANDUSTEATED

БЮЛЛЕТЕНЬ КОН'ЮНКТУРНОГО ИНСТИТУТА

KONJUNKTUURINSTITUUDI VÄLJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.
Talitus, tel. 468-24, TALLINN, Toom-Rüütli 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS
Majandusseksiooni juhataja J. Janusson
Põllumajandusseksiooni juhataja J. Kurkus
Seksiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe

Nr. 36

Tallinn, 10. septembril 1940

VI aastakäik

SISU:

СОДЕРЖАНИЕ:

	Lk.		Стр.
PÕLLUMAJANDUS		СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ОТДЕЛ	
Piimatoodang talundeis 1938/39. k.-a.	554	Продукция молока в сельских хозяй- ствах 1938/39	554
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ТОРГОВЛЯ	
Töö- ja palgaolud tööstuses juulis 1940. a.	556	Труд и заработная плата в промыш- ленности в июле 1940	556
Mangaanitootmisest NSVL-us	560	Добыwanie мангана в СССР	560
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ	
Võiturg	561	Масло	561
Peekoniturg	561	Бекон	561
Tapaloomade- ja lihaturg	561	Убойный скот	561
Toornahkade turg	562	Кожa	562
Kanamunaturg	562	Яйца	562
Teraviljaturg	562	Зерновые продукты	562
Piimaturg	563	Молоко	563
Linaturg	563	Лен	563
Kartuliturg	563	Картофель	563
Aedviljaturg	564	Овощи	564
Kalaturg	564	Рыба	564

PÖLLUMAJANDUS

PIIMATOODANG TALUNDEIS 1938/39. K.-A. ПРОДУКЦИЯ МОЛОКА В СЕЛЬСКИХ ХОЗЯЙСТВАХ 1938/39.

Agr. A. Pung.

1939. a. põllumajandusloendusel koguti talundeist üleriigiliselt andmeid piimatootmise kohta. Saadud andmestiku töötlemisel osutus võimalikuks määratleda üleriigilist piimatoodangut 1938/39. kontrollaastal. Keskmise piimatoodang lehma kohta aastas oli ülalnimetatud andmeil 2029 kg. Lõpsva aasta-lehma keskmiseks toodanguks osutus 2395 kg piima. Kuna 1938/39. k.-a. oli söödasaagilt parimaid, kujunes piimatoodang kõrgemaks saavutiseks meie karjapidamise ajaloos.

Piimatoodang talundeis
Продукция молока.

Piima kogutoodangu moodustab aastas kõigilt lehmadel väljalüpsitud piima kogus — vaatamata, mülliseks otstarbeks piim kasustatakse. Piima kogutoodangut mõjustavad lehmade arv ja lehma piimatoodang. Piimatootmise seisukohalt on oluline tootvate lehmade, s. o. lõpsvate lehma-aasta-lehmade arv. 1939. a. põllumajandusloenduse andmeil oli lehmade arv talundeis juunis 471 533, neist lõpsvaid lehmi 90,9%. Arvutuste põhjal oli lõpsvaid lehmi keskmiselt 84,7% aastas. Maakonnniti on lõpsvate lehmade osatähtsus erinev, kõikides 80,8%—88,1%. Lehmade üldarvust on lõpsvate lehmade osatähtsus suurim Võrumaal — 88,1%, järgnevad Valga- 85,9%

Viljandi- 85,5% jne. Väikseim osatähtsus on Saaremaal — 80,8%. Lehmade üldarv on suurim Tartumaal, mistõttu ka lõpsvate lehmade keskmine arv aastas on seal suurim — 65 671. Järgnevad Viljandimaa 44 378 ja Harjumaa 43 460 lõpsva lehmaga. Aasta keskmine lõpsvate lehmade arv Eestis oli 1938/39. a. 399 439.

Keskmine lõpsvate lehmade arv aastas ja nende keskmine aastatoodang võimaldab arvutada piima kogutoodangut piirkonniti ja üleriigiliselt. Arvutuste tulemusena on 1938/39. a. üleriigiliseks piimatoodanguks talundeis 956 687 tn. Siinjuures on suurimaks piimatootvaks maakonnaks Tartumaa 159 949 tn-ga, järgnevad Viljandi- 114 406 tn-ga ja Harju- 113 083 tn-ga. Väiksem üldtoodang on Põhjaremaal 33 780 tn-ga. Suhteliselt toodetakse talundeis enam piima Tartumaal — 16,7% kogutoodangust, millele järgnevad Viljandi-, 12,0%, Harju-, 11,8%, Viru- 10,9% ja Pärnu- 9,7%-ga. Väikseim piimatoodangu osatähtsus üleriigilisest toodangust on Põhjaremaal — 3,5%, Valga- 4,1%, Saare- 4,3%, Lääne- 8,2%, Järva- 9,2% ja Võrumaal 9,6%. L.-Eestis toodetakse 55,6% piima kogutoodangust ja P.-Eestis 44,4%. Piima kogutoodangus on seega esikohal L.-Eesti maakonnad. Osalt on see tingitud seal suuremast

Lehmade arv ja piimatoodang talundeis. — Число коров и продукция молока.

	Lehmade arv Число коров	Lõpsvate lehmade % % дойных коров	Lõpsvate lehmade arv Число дойных коров	Piimatoodang — Продукция молока			Kokku tn Всего т.
				Lõpsva lehma kohta kg Сред. на дойм. корову кг.	Keskml. lehma kohta kg Сред. на корову кг.	1 ha põllumajandusmaa kohta kg На га с.-хоз. площади кг.	
Kokku Eestis	471 533	84,7	399 439	2 395	2 029	349	956 687
Viru	50 784	84,5	42 896	2 420	2 045	306	108 809
Järva	34 521	85,2	29 412	8 002	2 558	402	88 294
Harju	51 616	84,2	43 460	2 602	2 191	314	113 083
Lääne	42 696	84,2	35 937	2 178	1 829	247	78 091
Saare	26 699	80,8	21 578	1 910	1 543	179	41 204
Pärnu	44 419	84,0	37 312	2 487	2 089	303	92 794
Viljandi	51 804	85,5	44 378	2 578	2 204	444	114 406
Tartu	78 273	83,9	65 671	2 436	2 043	418	159 949
Valga	19 157	85,9	16 456	2 375	2 040	425	39 083
Võru	47 096	88,1	41 492	2 222	1 958	422	92 194
Põhjar.	24 388	85,5	20 862	1 620	1 385	332	33 780

lehmade arvust ja lehmade tihedusest maaühikule. Toodangust on P.-Eesti maakonnist Harju- ja Virumaa suur osatähtsus, kuigi lehmade tihedus seal on L.-Eestist madalam. Kuna toodang lehma kohta näitab P.-Eestis hoogsamat arengut, on loota edaspidi ses piirkonnas kogutoodangu tõusu.

Piimatootmise intensiivsus piirkonniti. — Интенсивность продукции молока по районам.

Toodangu intensiivsuse määratlemiseks üleriigiliselt ja piirkonniti on keskmise piimatoodang aastas liipsva lehma ja kõigilehmade kohta.

Piimatoodang lehma kohta aastas arvutati kogutoodangu ositamise teel lehmade üldarvuga. Tavaliselt arvutatakse välismaal kui ka meil on väljendatud piima toodanguvõime keskmiselt lehma kohta aastas. 1938/39. k.-a. kohta on arvutuse alusel lehma keskmiseks aastatoodanguks 2029 kg piima. Maakonniti on piimatoodangu erinevused üsna suured. Suurim toodang on Järvamaal, kus lehm keskmiselt liipsab 2558 kg piima aastas. Järgnevad Viljandi- 2204 kg, Harju- 2191 kg ja Pärnumaa 2089 kg jne. Nõrgem aastatoodang esineb Petserimaal — 1385 kg, järgnevad Saare- 1543 kg ja Lääne- 1829 kg jne. Meie intensiivsem toodangurajoon on seega Kesk-Eestis Järva-, Viljandi-, Harju- ja Pärnumaal. (Seevastu saaril, Lääne-Eestis ja Kagu-Eestis on toodangu kõrguselt vähemarenenud piirkondi. Piimatootmisrajoonides mõjustavad looduslikud erinevused ja talundkäitise korrastus tootmisintensiivsust. Iseloomustavamaks jooneks on üldiselt see, et Kesk-Eestis, eriti Järvamaal, on meie intensiivsemaid piimatootmisrajone. Kõrgtoodangurajooni, kus toodetakse lehma kohta üle 2400 kg piima aastas, kuuluvad kõik Järva maakonna vallad, arvatud välja Albu. Sellele liituvad Imavere ja Kabala, vaid Viljandimaal. Mainitud rajoonis asuvas Särevere vallas toodetakse 2803 kg piima lehma kohta, mis on ühtlasi kõrgeimaks toodanguks Eestis. Üle 2700 kg aastas liipsab lehm veel Paide, Kareda ja Koigi vallas ning Harjumaal Jõelähtme ja Iru vallas. Teine intensiivne piimatootmispiirkond on Tallinna ümbruses. See rajoon kui lokaaltsoon piimatootmiseks Tallinna turule on linna soodustava mõju otseses piirkonnas. Värske piima müük on tasuvam, mis

võimaldab karjasõtmist rajada paremale alusele. Tallinna ümbruse kõrgtoodangu valdkond haarab Tallinna nõuandepiirkonna, Jõelähtme, Kuusalu, Peningi, Kuuvaajõe, Kohila, Harku ja Saue valla. Tallinna nõuandepiirkonna lehmade piimatoodang ulatub 2600 kg aastas. Peale eelmainitud piirkondade esineb Virumaa Kunda vallas ja Viljandimaal Raudna vallas üle 2400 kg aastatoodang.

Piirkonnad, kus toodetakse 2100—2400 kg piima aastas, asuvad Viljandimaal, L.-Pärnumaal, Loode-Tartumaal, põhjarannikul ja Kesk-Virumaa. Üksikud vallad Kagu-Eestis (Elva, Nõo, Mäksa, Tõlliste, Võru, Taheva, Lepistu, Mõniste) on toodanguintensiivsusest mainimisväärased. Nõrgemad tootmispiirkonnad asuvad saaril, Loode-Eestis (Padise, Noarootsi, Haapsalu nõuandepiirkonnas, Ida-Virumaa (Iisaku ja Vasknarva nõuandepiirkonnas), Petserimaal ja osalt Röpina ümbruses. Madalaim piimatoodang on Värska nõuandepiirkonnas (1254 kg) ja samas piirkonnas Järvesuu vallas on madalaim toodang Eestis — 1065 kg lehma kohta. Saaremaal Kihelkonna nõuandepiirkonnas on madalaim toodang Lääne-Eestis — 1847 kg lehma kohta. Piimatootmise intensiivsemad rajoonid on koondunud Kesk- ja P.-Eestisse, eksteniivsemad rajoonid piirimaiste, saaril ja looderanniku piirkonda.

Piimatoodangu suhe põllumajandusmaaga.

Зависимость продукции молока от земельной площади.

Piimakarjapidamine Eestis, sõltudes looduslikest eeldustest ja tulunduslikest tegureist, on üksikuis piirkonniti käitismajanduslikult korrastatud erinevalt. Ülevaate saamiseks, kuivõrd üks või teine piirkond on tootmisvõimelisem, kasustame piimatoodangu arvutamist tootvale maaühikule, mis on aluseks piimakarjapidamisele söodatootmise seisukohalt. Selleks on sobivam põllumajandusmaa, kuna karjasõtta toodetakse põllul, heinamaal ja karjamaal.

Piimatoodang 1 ha põllumajandusmaa kohta oli 1939. a. Eestis 849 kg piima aastas. Suurim toodang maakonniti oli Järvamaal 462 kg, järgnevad Viljandi- 444 kg, Valga- 425 kg, Võru- 422 kg ja Tartumaa 418 kg. Väikseim toodang 1 ha põllumajandusmaale oli Saaremaal — 179 kg, Lääne- 247 kg ja Vi-

rumaal 306 kg. Eelmainitud arvud näitavad, kuivõrd ühes või teises maakonnas on tingimused soodustanud piimatootmist. Järvamaal on olud selleks kõige soodsamad. L.-Eestis Viljandi-, Tartu-, Valga- ja Võrumaal on piimatootmine põllumajandusmaalt suurem kui P.-Eestis. Kuigi P.-Eestis leidub laialdasi rohumaa-alasid, on neilt maitl saadud söödatoodang nõrgem L.-Eesti enam põllule suunatud söödatoodangust. Põhjuseks on P.-Eesti looduslike rohumaaade olemasolu, milliste väike saagitootmisvõime ja nõrk saagimihus halvavad piimatootmist. Üksikuisst piirkonnist on märkimisväärsed piimatootmisvõime poolest Järvamaal Paide nõuandepiirkond ja Särevere, Võhmata, Imavere (Viljandi-maal) vald, kus üle 500 kg piima toodetakse põllumajandusmaa ha-lt. Ida-Harjumaal Iru ja Jõelähtme vallas on tootmisvõime suur, samuti üksikuis valdades L.-Eestis (Kuremaa, Raudna, Ropka, Võru, Lepistu). Tootmisvõimelt kõrgem rajoon asub Järva-, Viljandi- ja Loode-Tartumaal. Võrtsjärvest lõunapool on see rajoon ühenduses Valgamaa kaudu põhjapoolse Võrumaaga. Väiksema tootmisvõimega piirkonnad on Saare-, Läänemaal ja Loode-Harjumaal, Lelle-Aegviidu ning Alutaguse metsade ja soode piirkonnas ning Kirde-Petserimaal. Vaadeldes neid nõrgema tootmisvõimega piirkondi maakasutuse seisukohalt selgub, et nimetatud rajoones domineerivad maakasutuses rohumaad, eriti Lääne-Eestis ja Lelle-Aegviidu ning Alutaguse metsade piirkonnas. Erandi Lääne- ja

Loode-Eesti piirkonnist moodustab Tallinna ümbrus, kus on küll rohkelt rohumaid, kuid osaliselt kultiveerituina toodavad paremini ja väärtuslikumat sööta. See ei jäta mõjustamata ka piimatoodangut. Eelmainitud piirkonna suuremas osas domineerivad rohumaad, kus söödatootmine nende loodusliku seisundi tõttu on madal ja sööt nõrga mihusega. Kuna neis piirkonnist on vähe põldu, ei saa kasvatada märkimisväärselt lisasööti ja piimakarja söötmine kujuneb ühekülgeks ning nõrgaks. Tootmistaseme suhtes ei suuda need piirkonnad võistelda sega- või põllurajoonidega seni, kui rohumaaade kultiveerimine ei ole küllalt arenenud. Neis piirkonnist on eeldused head kultuurrohumaaade rajamiseks ja rohumailt kõrge ning hea mihusega saagi saamiseks, mis annab põhjust oletada, et nende piirkondade areng on veel ees ja tootmisreservid rakendamata. Neis piirkonnist on rohumaa-kultuuri arendamisega saavutatud häid tulemusi, mida kujukalt näitavad üksikud majapidamised ja ka Tallinna ümbruse rajoon. Raskemad tingimused on Alutaguse metsade piirkonnist, kus on väga rohkesti metsakarjamaid, milliste kultiveerimiskused on tunduvalt suuremad ja mõnel juhul isegi majanduslikult ebatasuvad.

Praeguste andmete alusel langeb intensiivsem piimatootmisrajoon enam põllupiirkonda Kesk-Eestis ja Võrumaale. Paremad tulemused on Järvamaal, kus esineb kõlvikute tasakaal.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Töö- JA PALGAOLUD TÖÖSTUSES JUULIS 1940. A.

ТРУД И ЗАРАБОТНАЯ ПЛАТА В ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ИЮЛЕ 1940.

K.-a. juulis töusis töötajate arv suur- ja kesktööstuses kokku, arvatud kaasa ehitustööstuse alal jooksvalt arvestatud ettevõtted, 68 405-lt 68 825-le. Töömahu suurenemine toimus suurtööstuse arvel (+736), kuna kesktööstuses töömaht kitsenes 326 töötaja võrra. Töömahu suurenemine toimus peamiselt metalli-, tekstiil-, toit-, maitseainete- ja jookide- ning ehitustööstuses. Töömaht kitsenes seosoonse pinge nõrgenemisel osalt turbatöös-

tuses ning saeveskites ja rõivavalmistamise alal.

Inimtööjõumahu kujunemist tööstuses võrreldes eelmise kuu ja eelmiste aastate sama ajaga iseloomustavad järgnevad arvud:

Töötajate arv tööstuses:

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. VIII 1940	58 816	10 009	68 825
1. VII 1940	58 060	10 825	68 405
1. VIII 1939	53 047	10 266	64 213
1. VIII 1938	52 316	9 244	61 560

Suurenemine või vähenemine 1. VIII 1940:

Võrreldes:

1. VII 1940	+ 736	- 326	+ 420
1. VIII 1939	+4 869	- 257	+4 612
1. VIII 1938	+6 500	+ 705	+7 265

Nii suurenes töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 420 töötaja võrra, olles suurem m. a. samast ajast 4612 töötaja võrra.

Töömahu üldist kujunemist iseloomustavad alates m. a. juulist järgnevad andmed:

Töötajate arv suur- ja kesktööstuses kuu alguks, arvatud kaasa ehitustööstus:

	1939	1938	± %
Juuli	66,0	62,6	+ 5,3
August	64,2	61,6	+ 4,3
September	62,9	60,2	+ 4,4
Oktoober	60,0	59,0	+ 1,7
November	59,1	58,4	+ 1,3
Detsember	58,8	58,4	+ 0,7
	1940	1939	± %
Jaanuar	55,2	55,2	± 0
Veebruar	55,1	56,6	- 2,7
Märts	55,6	57,1	- 2,7
Aprill	56,5	58,3	- 3,1
Mai	59,7	59,9	- 0,3
Juuni	66,2	65,2	+ 1,6
Juuli	68,4	66,0	+ 3,6
August	68,8	64,2	+ 7,2

Toodud andmestikust nähtub, et möödunud talvekuul 1. veebr. kuni märtsi lõpuni oli töömaht töötajate arvult ümmarguselt 3% kitsam kui samal ajal m. a. Juba sesoonitööde algusest peale osutas olukord pidevat paranemist. Näi oli töömaht ulatusliikum võrreldes m. a. seisu järgi 1. juuniks 1,6%, 1. juuliks 3,6%, 1. augustiks aga juba 7,2%. Aug. alguks toimunud tõus osutub iseloomustavaks tööstuses toimunud murrangule. Tavaliselt osutas senini töömaht juuli lõpul sesoonitööde arvel suur- ja kesktööstuse ulatuses kitsenemist ümmarguselt 1000 töötaja võrra. K. a. vastupidi jätkus üldiselt ka juulis töömahu laienemisprotsess, vaatamata, et osa sesoonseid alasid eeskätt turbatööstusega töömahu tublisti vähendasid.

Tööliliste töötundide arv suur- ja kesktööstuses (1000):

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1940. a. juuli	8 907	1 588	10 495
1940. a. juuni	8 520	1 704	10 224
1939. a. juuli	8 776	1 690	10 466
1938. a. juuli	8 275	1 469	9 743

Suurenemine või vähenemine 1940. a. juulis (±%):

Võrreldes

1940. a. juuniga	+ 4,5	- 6,8	+ 2,7
1939. a. juuliga	+ 1,5	- 6,0	± 0
1938. a. juuliga	+ 7,6	+ 6,6	+ 7,5

Tööliliste efektiivne töömaht suur- ja kesktööstuses, arvatud kaasa jooksvalt arvestatud ehitustevõtted, osutas k. a. juulis tõusu. Tööliliste töötundide üldarv tõusis sel ulatuses võrreldes eelmise kuuga 10,2 milj. töötunnilt 10,5 milj. töötunnile ehk +2,5%. Töötundide arvu tõus toimus suurtööstuse arvel (+4,5%), kuna kesktööstuses avaldus tagasimineku (-7,8%). Efektiivse töömahu liikumist üksikuis tööstusharudes iseloomustavad järgnevad andmed.

Tööliliste töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses ühe kalendri-tööpäeva kohta:

	Arv (1000)	Suuren. või vähen. (± %)	võrreldes
	1940	1940	1939
	juuli	juuniga	juuliga
I Murrud ja kaevandused	56,8	- 10,5	+ 35,6
II Mineraalide töötlemine	20,6	- 9,0	- 13,4
III Metallitööstus	40,9	- 4,5	- 14,1
IV Keemiatööstus	18,1	- 6,8	- 12,1
V Nahatööstus	4,5	- 13,2	- 15,1
VI Tekstiilitööstus	58,1	- 9,1	- 23,5
VII Puutööstus	38,4	- 9,1	- 0,5
VIII Tselluloosi- ja paberitööstus	13,4	- 21,3	- 28,0
IX Polügraafiatööstus	10,9	- 8,5	- 4,4
X Toit-, maitsainete ja jookide tööstus	36,0	- 8,2	- 9,3
XI Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	10,6	- 45,7	- 18,5
XII Ehitustööstus	70,2	+ 6,2	+ 22,3
XIII Elektri jaamad ning gaas- ja vesivarustus	5,6	± 0	- 6,7
XIV Puhastustööstus	3,9	- 13,4	+ 39,3
Kokku	388,7	- 9,0	- 3,7

Töötundide arvu vähenemine juulis seletub peamiselt sellega, et juulis kasutas suur osa töölisi suvepuhkust ja et suvepuhkuse kestus oli k. a. ümmarguselt 2 korda pikem kui m. a. Üksikuis tööstusharudes olid töömahu muutused k. a. juulis järgmised:

Murdude ja kaevanduste rühmas töötas suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 8451 töötajat eelmise kuu 10 170 töötaja vastu. Töömaht kitsenes hooaja möödumisel turbatööstuses 1 569 töötaja ja kivi- ning paemurdudes 52 töötaja võrra; põlevkivikaevandusis püsis töömaht eelmise kuu tasemel.

Tööloolu ja tööliste teenistus tööstuses — Число работающих и заработная плата работающих в промышленности.

Omadused:	Töötajate arv Число работающих			Tunniteenus suur- ja kesk- Zarплата в час в крупной промышленности в июле 1940.					
	1. VIII 1940		± Juulis 1940 В июле 1940	Senti tunnis Центов в час		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu - 100) Индексы (соответствующий мес. предыдущ. года = 100)			
	Suurtööstus Крупная про- мышленность	Suur- ja kesk- tööstus — Крупн. и средн. промыш- ленность				Teenistuse nimesväärtus Индекс зарплаты		Reaalteenus Индекс реальной зарплаты	
			M.	N.	M.	N.	M.	N.	
I Murrud ja kaevandused Копи и каменоломни . . .	8 342	8 451	— 1 719	76,3	48,4	147	142	124	119
II Mineraalide töötlemine Обработка минералов . . .	2 896	3 474	+ 145	49,1	28,4	112	115	94	97
III Metallitööstus — Машино- сгр. и металл-обработка . . .	6 477	7 637	+ 215	57,4	36,0	118	120	99	101
IV Keemiatööst. — Химическая . . .	2 565	2 852	+ 17	50,6	36,7	128	138	108	116
V Nahatööstus — Кожевенная . . .	624	832	— 45	50,3	29,3	127	134	107	118
VI Takatööstus — Текстильн. . .	11 324	11 938	+ 192	49,7	33,6	128	129	108	108
VII Puutööstus — Деревя- обработывающая . . .	4 791	6 015	— 213	48,5	32,0	114	122	96	103
VIII Tselluloosi- ja paberitööstus — Целлюлозная и бумажная . . .	2 879	3 011	— 26	52,5	36,2	135	137	113	115
IX Põlvgraafiatööstus — Паж- графическая . . .	1 485	2 104	+ 31	68,1	39,2	131	129	110	108
X Toit-, maitseain. ja jookide tööst. — Пище-вкусовая и на- питочная . . .	3 740	6 357	+ 60	65,3	33,1	168	130	141	114
XI Kevakatte- ja pudukaupade tööst. — Швейно-обувная и га- дательная . . .	1 511	2 570	— 91	51,4	20,8	113	121	95	102
XII Ehitustööst. — Строительная . . .	10 748	11 697	+ 1 773	61,6	34,2	131	136	110	114
XIII Elektri- ja masinad ning gaasi ja vesivaru- tööstus — Эл. станция, га- зав. завод и водоснабжение . . .	1 193	1 270	+ 88	54,4	42,1	120	132	101	111
XIV Puhastustööstus — Очистка и канализация . . .	240	622	— 7	47,0	29,8	111	135	93	113
Kokku — Итого . . .	58 816	68 825	+ 420	59,8	37,1	133	132	112	111

Mineraalide töötlemise alal oli suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 3 474 töötajat eelmise kuu 3 329 töötaja vastu. Töömaht laienes telliskivi- ja klaasivabrikuis. Töömahu laienemine telliskivivabrikuis on tingitud elavast kivehitusmaterjali nõudmisest; ja klaasivabrikul avardasid turustamisvõimalused.

Metallitööstuses ulatus töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 7 367-le, ületades eelmise kuu seisuga 215 töötaja võrra. Selle rühma erialadest laienes töömaht masina- ja laevahituse, raudtee ja trammiveerevkoosseadu ehituse ja remondi ning elektri-aparaatide ja -tarbeesemete valmistamise alal.

Keemiatööstuses ei olnud k. a. juulis olulisi muutusi tööliste ega ka tööliste töötundide arvus. Toorainete puudust praegu keemiatööstuses ei ole ja ka võimalused val-

missaaduste turustamiseks on ettevõtete hinnangu järgi soodsad.

Nahatööstuses püsis töömaht k. a. juulis eelmise kuu tasemel.

Tekstiilitööstuses oli olukord k. a. juulis kõigis selle tööstusharu erialades üldiselt stabiilne. Töömaht laienes puuvilla- ja villatööstuses.

Puutööstuses töötas suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 6 015 töötajat, mis on väiksem eelmise kuu seisust 213 töötaja võrra. Töömaht vähenes saeveskites ja muude puuesemete valmistamise alal, suurennes aga pisut mööbli- ja vineeritööstuses. Töömahu vähenemist põhjustas saeveskites hooaja lõppemine.

Tselluloosi- ja paberitööstuses oli olukord k. a. juulis stabiilne. Tselluloosi- ja paberivabrikud realiseerisid kogunenud kaupade laod, ettevõtted on jooksvate

tellimustega kindlustatud ja töötavad täiskoormisega.

Polügraafiatööstuses töötas suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 3 011 töötajat, olles suurem eelmisest kuust 31 töötaja võrra. Võrreldes m. a. sama ajaga kitsenes töömaht 31 töötaja võrra.

Toit-, maitseainete- ning jookide-tööstuses oli suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 6 357 töötajat, olles kõrgem eelmise kuu seisust 60 töötaja võrra. Selle tööstusharu erialadest avardusid k. a. juulis inimtööjõumahult šokolaadi- ja kompvetikitsemise, tapamajad ning õlletehased, Töömahu kitsenemist näitavad hooajaliselt siirupi- ja kartulijahutööstus, kuna muud selle rühma erialad püsivad töömahu endisel tasemel.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuses vähenes töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga vastavalt 91 ning 494 töötaja võrra. Töömahu tagasiminekuks esines rõivavalmistamise alal (75 töötaja) ning pudu- ja moekaupade valmistamise alal (42 töötaja võrra). Jalatsite valmistamise alal osutas töömaht laienemist.

Ehitustööstuses tõusis töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1. VIII k. a. 11 697-le, ületades eelmise kuu ja m. a. sama aja seisust vastavalt 1 773 ja 3 429 töötaja võrra. Töömaht avardus k. a. juulis hooneteehituse alal, kuna välisehituste alal kitsendati töömahtu peamiselt omavalitsuste tööde, s. o. teedeehituste arvel, et varustada põllumajandust tööjõuga töödehooaja puhul.

Elektrijaamades, linnade gaas- ja vesivarustuses laienes töömaht k. a. juulis suur- ja kesktööstuses ulatuses 88 töötaja võrra.

Puhastustööstuses püsis töömaht k. a. juulis eelmise kuu tasemel.

Tööstuse üldises arengusuunas võib märgata pidevat paranemist. Kuna eelmisel kuul osa ettevõtteid metalli-, keemia-, tekstiil-, polügraafia- ja toit-, maitseainete- ning jookide-tööstuses töötas lühendatud tööajaga, et hoiduda tööliste vallandamisest, töötas k. a. juulis lühendatud tööajaga ainult Viljandi Tuletikuvabrik, Rõla šokolaadi- ja Antoni tubakavabrik.

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.):

	Töelised	Administratsioon	Kokku
1940. a. juuli	5 792	1017	6 809
1940. a. juuni	4 913	936	5 854
1939. a. juuli	4 237	837	5 094
1938. a. juuli	3 784	809	4 583

Suurenemine või vähenemine 1940. a. juulis (±%).

Võrreldes			
1940. a. juuniga	+ 17,8	+ 8,7	+ 16,3
1939. a. juuliga	+ 36,7	+ 18,7	+ 33,7
1938. a. juuliga	+ 55,1	+ 25,7	+ 49,9

Rööbiti töötajate arvu suurenemise ja töötasunormide tõusuga suurenes tublisti ka töötajate palga üldsumma. Töötasudena maksti k. a. juulis töölistele 5,8 milj. kr. ja administratsioonile — 1,0 milj. kr., kokku 6,8 milj. kr. K. a. juulis ületas tööliste ja administratsiooni töötasude üldsumma juunis teenitud töötasud 16,3%, sellest töölistel 17,8% ja administratsioonil 8,7%. Võrreldes m. a. juuliga, mil töölistel oli töötunde sama palju nagu k. a. juulis, on tööliste palga üldsumma tõusnud 36,7%.

K. a. pikendati tööstustööliste suvepuhkust maksimaalselt ühelt nädalalt kahele nädalale. Ühenduses sellega said töölistel k. a. juulis, mis kuule langeb tavaliselt suurem osa tööliste suvepuhkusest, puhkusrahadena suuremaid summasid kui aasta tagasi. Nii maksti k. a. juulis puhkuse arvel 412,6 tuhat kr. 178,3 tuhat kr. vastu m. a. samal kuul.

Keskmiselt töötunni kohta teenisid töölistel k. a. juulis suurtööstuses: mehed 59,6 s. ja naised 37,1 s., ning kesktööstuses mehed 43,3 s. ja naised 27,9 s., seega keskmiselt suurtööstuses 52,9 s. (meeste ja naiste tunniteenistuse keskmised) ja kesktööstuses 38,9 s. Tunniteenistuse tõus suurtööstuses ulatus seega võrreldes eelmise kuuga meestel 15,1% ja naistel 14,9% ning kesktööstuses meestel 3,8% ja naistel 11,6%.

Tunniteenistuse liikumine jaan.-juulini

1940. a.	Indeksid (1927 — 31 = 100)			
	Tunniteenistus (s)	Tunniteenistus	Elatusmaksumus	Reaalteenistus
Jaanuar	39,3	126,6	116,3	108,9
Veebruar	40,0	128,9	119,5	107,9
Märts	41,7	134,3	121,9	110,2
Aprill	41,3	133,1	122,3	108,8
Mai	43,7	140,8	123,3	114,2
Juuni	45,6	146,9	123,2	119,2
Juuli	52,9	170,4	125,2	136,1

Töölaliste tunniteenistus oli k. a. jaanuarist kuni apr. võrdlemisi piisiv. Maist alates osutas tunniteenistus hooaj tööde arvel väikest tõusu. K. a. juulis tõsteti töölaliste töötasunorme 10—20%, mille tulemusena suurenes töölaliste tunniteenistus võrreldes eelmise kuu-ga keskmiselt 16,0%; reaalteenistus (teenistuse ostujõud tunniteenistuse alusel) tõusis juulis 14,2%.

Tunniteenistuse vahetõrka k. a. juulis tee-

nistusega kahel eelmisel aastal iseloomustavad järgnevad andmed:

	1940	1939	1938	± % 1940 võrreldes	
				1939	1938
Tunniteenistus (s.)	52,9	39,5	37,7	+33,9	+40,3
Indeksid (1927—31=100)					
Tunniteenistus . .	170,4	127,3	121,5		
Elatusmaksumus .	125,2	104,8	103,2	+19,5	+21,3
Reaalteenistus . .	136,1	124,0	117,5	+ 9,7	+15,8

MANGAANITOOMISEST NSVL-US. — ДОБЫВАНИЕ МАНГАНА В СССР.

Mangaanitootmises on NSVL-ul juhtiv osa maailmas. Kui viimaseil aastail NSVL-u mangaanimaagi osatähtsus maailmaturul on vähenenud, siis seda tingituna NSVL-u enda raua- ja terasetööstuse suurest arengust, kus kasustatakse mangaani toorainena.

Mangaanimaagi tootmine NSVL-us enne maailmasõda tõusis 1913. a. 1,2 milj. tn. Revolutsiooni tõttu langes toodang 1922/23. a. 220 000 tn-le. Siis algas eriti suur toodangutõus. 1929/30. a. oli toodang 1,4 milj. tn., 1935. a. 2,35 milj. tn., 1936. a. 2,95 milj. tn ja 1937. a. 3,40 milj. tn.

Mangaanimaagi eksport NSVL-st on koguselt tõusnud, kuid suhteliselt näidanud tagasimekut. Kui 1913. a. eksporditi mangaanimaagitoodangust 96%, langes see 1934. a. 41%-le ja 1936. a. 20%-le. Väljavedu 1936. a. oli ligi 600 000 tn ja 1937. a. 985 000 tn.

Tähtsamad mangaanimaagi leiukohad NSVL-us asetsevad Kesk-Kaukasuses, Tshiaturis ümbruses ja Dnepri ääres Nikopoli juures. Neis suuris leiukohis toodetakse peagu võrdseid koguseid mangaanimaaki. Tshiaturis toodetud mangaanimaak enamuses eksporditakse, kuna Nikopoli juures toodetud maak katab sisemaise tarviduse. Mangaanimaaki leidub veel Lääne-Siberis, Orenburgi juures, Kesk-Volga ümbruses, Baškiirias ja Lõuna-Uuralis.

Tshiaturis on viimaseil aastail mangaanimaagi tootmisel kasustamisel uusi seadiseid ja töötlemisviise. Maak puhastatakse koha peal ja transporditakse õhuraudtee kaudu laopakadesse, sealt transporditakse kontsentraat Transkaukaasia raudtee kaudu Poti

sadamasse, kust toimub eksport. Tshiaturis mangaanimaak sisaldab keskmiselt 40% mangaani, nii et 2,5—3 tn maaki läheb tärvis ühe tonni kontsentraadi valmistamiseks.

Nikopolis on maagileiukohad Zaporozje linna lähedal, Ukrainas 100 miili Odessa lahest Dnepri paremal kaldal. Mangaanimaagikihid on 50—280 jalga sügaval. Kaevandustöö on viimasel ajal hästi mehhaniseeritud. Maak sisaldab keskmiselt 30% mangaani. Kontsentraat sisaldab 40—50% Mn. 3 tonni toormaaki annab ühe tn kontsentraati. Kaubanduses on 2 sorti mangaanimaaki: esimene sort sisaldab 48% mangaani, ja teine — 42%. Mangaanisaadused veetakse 200-miilise raudteeliini mööda Nikolajevi sadamasse Musta mere ääres. Kuna Nikopoli-maagi leiukohtade asend NSVL-u sisemaiseks kasustamiseks on soodsamas asendis kui Tshiaturis-kaevandused, läheb Nikopoli maak peagu täielikult sisemaiseks kasustamiseks. 1935. a. toodetud 1 020 tuh. tn-st eksporditi Nikopolist vaid 67 tuh. tn.

Uurali ja Lääne-Siberis mangaanimaagil mangaanisaldus on tunduvalt väiksem eelmisest ja kõigub keskmiselt 12—17%. 1935. a. toodeti neis piirkonnas 164 900 tn ehk 7% kogu NSVL-u üldtoodangust. Sellest oli Mazuli piirkonnas 131 100 tn, L.-Uuralis 29 000 tonni ja Kazakstanis 10 000 tn.

Gubkini järgi arvutati 1917. a. mangaanimaagi tagavaru NSVL-u 168 milj. tn-le. Vahepealsete uurimuste alusel arvati 1934. a. reserve 650 milj. tn-le, kusjuures varud ositu- vad järgnevalt: Tshiaturis (Gruusias) 162,7

milj. tn, Nikopolis (Ukrainas) 496,0 milj. tn, Labinskis (P.-Kaukasuses) 32,9 milj. tn, Mangyşlak (Kazakstanis) 32,8 milj. tn; muis leiukohtades 28 milj. tn.

Mangaani tootmisel on oluline tähtsus

raua- ja terasetööstuse suhtes. Kuna mangaanimaaki maailmas leidub vähesel kogusel, on NSVL-u maagitagavarad väga olulise tähtsusega NSVL-u enda rauatööstuse kui ka maailmamajanduslikult seisukohalt.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ.

VOITURG — МАСЛО.

Võihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 9. IX k. a. noteeriti ekspordivõihinnaks 215 s kg franko saatejaam, ja seda või eest, mis tuli sisse 2.—8. IX k. a. Tendents kindel.

Piimatoodangu vähenemine tõttu jätkub k. a. võitoodangu vähenemine võrreldes m. a. Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaamale esitati aug. võid 18 948,5 tünni m. a. 33 711,5 tünni ja 1938. a. sama kuu 37 366 tünni vastu. K. a. esimesel 8 kuul esitati Kontroll-

jaamale 149 100,5 tünni võid m. a. sama aja 223 308,5 tünni vastu. Seega esitati Kontrolljaamale k. a. algusest kuni 1. sept. 74 208,5 tünni võid ehk 33% vähem kui m. a.

M. n. maksus või siseturul s. kg.

Tallinn	lauavõi 215—221	kõrgivõi 210—215
Narva	" 215—221	" 200
Tartu	" 215—221	" 200—213
Viljandi	" 220	" 200—215
Valga	" 215	" 213
Rakvere	" 215—220	" 210—215

PEEKONITURG — БЕКОН.

Sealihaturul valitseb püsiv tendents ning tagasihoidlik pakkumine ei rahulda suurenenud nõudmist. Eksporditapamajad ostavad siu põllupidajailt ainult eluskaalu alusel.

Elussigade hindadeks noteeriti 9. IX — 15. IX s. a.: sead raskusega kuni 120 kg 84 s. eluskaalu-kg ja raskemakaaluliste sigade hinnaks — 88 s. eluskaalu-kg.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — УБОЙНЫЙ СКОТ.

Tapaloomade- ja lihaturul valitseb endiselt elav kaubanõudmine ja seda peamiselt sigadele, vasikale ja lammastele, kuna veiseile nende suurema pakkumise tõttu ei olnud eriti elavat nõudmist. Hinnad paranesid vasikail 5—10 s. kg, lambail 10 s. kg ja veiseil 1—2 senti kg, kuna sealihahind jäi heale nõudmisele vaatamata nädala keskmiselt endiseks, tingituna ka viimase juba küllalt kõrgest tasemest.

Kuna kehtimapanud Elus- ja tapetud tapaloomade ning loomaliha kokkuostukorralduse määruse kohaselt langevad ära vaheltkauplejad, millega kindlustatakse loomakasvatajaile õiglase hinna saamine ilma vaheltkauplejate teenistusest, tuleb loomakasvatajail aegsasti korraldada loomade turustamist vastuvõtupunktide kaudu, millega aitamise kaasa uue määruse elluviimisele.

Nädala keskmiselt maksus suurmitügil:

Suured pullid: rammusad 68—72 s. ja keskmised 66—68 s. kg, eluskaalu järgi 41—44 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 67 kuni 71 s., keskmised 64—67 s. ja lahjad 62 kuni 64 s., eluskaalu järgi 36—39—42 s. kg.

Lehmad: nuumatud (pekkrammusad) 74—82 s., rammusad 64—74 s., keskmised 52 kuni 60 s., lahjad 45—50 s. ja praak 40—42 senti kg, eluskaalu järgi 24—34—42—48 s. kilogramm.

Mullikad: nuumatud 74—82 s., rammusad 65—68 s., keskmised 62—65 s. ja lahjad 49—54 s., eluskaalu järgi 28—36—41—48 senti kg.

Vasikad tapetult ühes naha ja pudemetega: nuumatud 100—110 s., rammusad

90—100 s., keskmised 85—90 s. ja lahjad 75 kuni 85 s. kg, eluskaalu järgi 52—60—70—80 senti kg.

Lambad: rammusad 105—110 s., keskmised 95—105 ja lahjad 85—95 s. kg, eluskaalu järgi 50—55—58 s kg.

TOORNAHKADE TURG — КОЖА.

Toornahkade hinnad endiselt püsivad. 6. sept. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade kokkuostuhindadeks franko vastuvõtupunkt 9. IX—15. IX k. a.:

Veisenahad, värsked I sort pulli-120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli-108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ning praaknahad 75 s. kg, soolatud nahad I sort pulli-148 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, II sort pulli-129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ning praak 90 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, I sort kõik kuivad, värsked raskusega kuni 3,0 kg kr. 5.— tk.,

Sead: noored ja peekonkaalulised 140 kuni 145 s., lihasead 135—145 s., rasvasead 142—150 s. ja vanad emised 120—130 s. kg, eluskaalu järgi noored ja lihasead 104 s., rasvasead 106 s. kg.

II sort raskusega üle 3,0 kg, ühe kg hind kr. 1.65 ning III sort praaknahad kr. 3.25 tk. Tendents selgusetu.

Lambanahad, I sort OJ kr. 6.— tk., II sort J kr. 5.— tk., III sort L. kr. 4.— tk., IV sort K kr. 3.— tk ja V sort praaknahad kr. 1.50 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad, sabata ja lakata, I s. soolatud 17 kg, ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 16.— tk., II sort soolatud nahad 10—17 kg ning värsked 12—20 kg kr. 11.— tk. ja II sort soolatud nahad alla 10 kg ja värsked nahad alla 12 kg ning kõik praaknahad kr. 6.— tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG — ЯЙЦА.

Kanamunahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 6. IX k. a. noteeriti eksportmunade hinnaks 118 s. kg ja siseturumunade hinnaks 95 s. kg franko kogumispunkt. Tendents kindel.

M. n. noteeriti esmakordselt ka tapalindude hinnad. Noorte kukkede, kellede raskus on 0,8—1,5 kg, eluskaaluhinnaks noteeriti 80 s. kg ja vanade kanade ning kukkede, kellede raskus on üle 1,5 kg, eluskaaluhinnaks 90 s. kg. Tendents kindel.

Kuna tapalindude peamiseks kokkuostjaks on Keskliit „Eesti Munaeksport“, tuleb selle vastava ringkirja põhjal kokkuostjail lõpetada alla 800 g raskuste kukkede vastuvõtmine.

Kui pärast 10. sept. saadetakse Munaekspordile linde alla 0,8 kg eluskaaluga, maksab Munaeksport neist ainult 50 s. eluskaalu-kg. Ühtlasi juhitakse tähelepanu sellele, et võib tellida lindude veokaste Munaekspordilt hinnaga kr. 4.50 tk. Kastid on valmistatud vineerist ja traatvõrgust, põhjamõõduks on 90x90 sm. Ka soovitatakse noored ja vanad linnud paigutada kastidesse võimalikult erinevalt.

M. n. maksusid kanamunad siseturul s. paar:

Tallinn	13—15	Viljandi	12—14
Narva	14—16	Valga	14—16
Tartu	15—16	Rakvere	13—14

TERAVILJATURG — ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ.

Teravilja kokkutulek Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee Teraviljaosakonna poolt avatud vastuvõtupunktidest m. n. jooksul arenes normaalselt. M. n. avati ka uusi vastuvõtupunkte mitmes paigas. M. n. ilmastik ei olnud kuigi soodus viljapeksutööks, kuna vihma tuli peagu igapäev. Vihmased ilmad pidurdasid ka teravilja müügile-toomist.

Suviviljakoristamine on praegu käsil, mida samuti pidurdavad vihmased ilmad.

Neis paigus, kus suvivilja koristamisega on jõutud lõpule, on alatud ka peksutööd, kuid suviviljapeksutööd on alles algamas.

Sisemaa-linnade turgudel oli teraviljamüüjaid keskmiselt, kuid peamiseks müügi-viljaks oli rukis, kuna nisu ja suvivilja pa-

kuti müüa väikesel määral. Hinnad näisid püsivat kindlaina ega olnud suuri kõikumusi. M. n. lõpul maksusid teravili ja -jahu sise-maa-linnade turgudel s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R.-jahu	N.-jahu
Tallinn	20	28	18	18	20	30
Narva	20	27	20	20	20	32
Tartu	16	21	16	12	18	30
Valga	18	25	17	15	18	28
Rakvere	17	20	15	14	20	30

PIIMATURG — МОЛОКО.

Piimahinnad endiselt püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 9. septembril s. a. noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 13—14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 12—13 senti liiter; II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11—12 senti liiter ja müügil piimatööstustele 10—11 senti liiter. Piima nõudmine möödunud nädalal veidi kõvenes võrreldes eelnenud nädalaga.

Väikemüügil linnade piimakauplustes piim-

mahind püsis senisel tasemel, arvatud välja Narva, kus esines l-sendiline tõus liitri kohta. Piim piimakauplustes maksus m. n. senti liiter.

	I valik		II valik	
	pudeliites	lahtiselt	pudeliites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	13—14
Tartus	19	15—16	—	13
Narvas	16	—	—	12
Rakveres	16	—	—	11
Pärnus	18	—	14	13
Viljandis	16	—	—	12—13
Valgas	16	—	—	12

LINATURG — ЛЕН.

Linakoristamistööd on jõudmas lõpule, palju lina on juba leotatud ning pleegitamiseks laotatud.

Suve teisel poolel tuli rohkesti sademeid, mille tagajärjel kogunes linaligudesse vett, mis võimaldab enamasti kõikjal linalootuse soodsat arengut. Kus veepuudus siiski esines, on linalootushubasid antud sisejärvedes ja teistes veekogudes. Seepärast ei tohiks tänavu kellelgi erilisi raskusi olla linalootamisega. Kuna leotusvesi on küllalt soe, areneb leotamisprotsess kiiresti ja tuleb olla hoolas leotusküpsuse jälgimisel. Ka pleegitamisel aegub ja pleegib lina kiiresti, mispärast tuleb hoolikalt jälgida lina küpsust, ja kui ilmastik võimaldab, siis lina õigeaegselt korjata üles, mis säästab kiu väljaandi ja mihust.

Erilist hoolt vajab aga seemne käsitsemine, kuna vihmade sügise tõttu võib linaseeme kergesti rikneda. Seepärast tuleb arvestada linakugarate kuivatamist enne peksmist, toimugu ka peksmine peksumasinas. Linaseemnete kuivatamine pärast peksmist on väga tülikas. Ka on märjalt linakugarate peksmine väga raske.

Senini on linaseemet tulnud turule ainult esimesed proovid. Lina ei ole küll veel peagu turustatud.

Linaseemnehindade noteerimiskomisjoni koosolekul 9. sept. k. a. Tallinna Börsil noteeriti linaseemne kokkuostuhinnaks 22 s kg linaseemne eest 90% puhtuse alusel, mis on liivata ja kuivatatud franko kokkuostukoht.

KARTULITURG — КАРТОФЕЛЬ.

K. a. on loota meil võrdlemisi korralikku kartulisaaki. Kartulipindala on küll P.-Eestis veidi langenud, kuid L.-Eestis on tõusnud nõnda, et ülerigiliselt kasvupind näitab veidi tõusu. Kui lähemal päeval ei tule öökülmi, võib k. a. kartulisaak kujuneda tunduvalt suuremaks m. a-st. Praegu on enamuses kartul kõikjal täies kasvuhooes. Lehemädaniku kahjustused tänavu ei ole nimetamisväärta.

Kartuliärid alustasid kartulite kokkuost-

mist juba aug. viimasel nädalal. Ka m. n. jätkati väiksemal määral kartulite ostmist. Kartulite kokkuvõtmine toimub praegu peamiselt Virumaa raudteejaamades: Jõhvis, Püssis, Rakveres jm.

Põllumeestele kartuli eest väljamakstud hinnad on senini kõikunud kr. 4,50—5,00 kv. vahel. Tallinna ja Tartu turgudel on kartulite pakkumine praegu väga elav. Tallinna turul maksti m. n. lõpul kartulist väikesel

määralt ostes 8—9 s. kg, kuna 20 l. mõõdust nõuti kr. 1.— kuni kr. 1,10 ehk ca 7 s. kg. Tartu turul samal ajal valged kartulid ja

odenvaldi sinine maksusid kr. 2.25—2.50 vakk ehk ca 4,5—5,0 s. kg. Väike verev maksus aga kr. 3,50 vakk ehk ca 7,0 s. kg.

AEDVILJATURG — ОБОЛЦА.

Köögivilja pakutakse turul küllaldaselt, kuid pakkumine ei ületa nõudmist, seetõttu püsib tähtsamate köögiviljade hind e. n. tasemel. Veidi nõrgenenud on sibulahind. E. n. nõuti hea mihusega sibulaist kuni 35 s. kg, nüüd sama mihusega sibulast ei nõuta üle 30 s. kg.

Marjaturul on valitsevaks marjaks pohl, mida on toodud turule autokoormaina. E. n. keskpaiku kõvenes pohlade hind, tõustes kuni 45 s. kg, kuid 9. skp. pakkumise suurenedes langes 30 s-le kg, mis tõenäoliselt on ajutine nähtus.

Õunu on turul väga vähe ning neist nõutakse 250—350 s. kg.

Aedsaaduste hinnad noteriti 6. IX:

Värsked kurgid konservimiseks franko Tallinn, 18 s. kg. Tendents püsiv.

Konservkurgid, ekspordkõlblikud franko Tallinn ca 5 kg neto, plekktoosides 350 s. toos. Tendents püsiv.

Sibulad, põllukuiivad, ekspordkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 18,5 s. kg. Tendents kindel.

Pohlad, ekspordkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 27 s. kg. Tendents püsiv.

Tallinna turul maksusid 9. IX:

	s. kg		s. kg
Õunad	200—350	Pect	25
Karusmarjad	100—120	Seller	80
Punane sõstar	110—120	Spinat	40—50
Põldmarjad	110	Porgand	22—25
Mustikad	55—60	Hernekaunad	50—60
Pohlad	30—35	Herned, värsked	140—150
Jõhvikad	50	Aedoakaunad	50—80
Tomat	55—65		s. tk.
Arbuus	200	Lillkapsas	15—60
Melon	180	Kurgid	2—5
Kõrvits	35		s. kimp
Sibulad	30	Redis	8—10
Peakapsas	22—25	Robelino sibul	3—6
Hapukapsas	50		

KALATURG — РЫБА.

Merel endiselt valitsevate ebasoodsate ilmastikuolude tõttu kujunes m. n. kalatoodang taas mitterahuldavaks. Eriti takistavalt mõjusid tormid kaugemais rannavetes toimuvale räime- ja kilukalastusele, kuna rannale lähemal asetsevail piigiväljadel annab lõhe-, tursa- ja angerjakalastus siiski mõningaid saake.

Lõhe järele suurenenud nõudmise tõttu on müügihinnad tõusnud. I valikuga suuremaist lõhedest nõutakse 350 s. kg, II valik 300—325 s. kg.

Angerjat (kollane) pakuti 150—180 s. kg, rändangerjat 200—230 s. kg. Rahuldaval kogusel oil neid siseturul kui ka Tallinnas. Siisevete latikat müüdi 40—60 s. kg, rääbist 70 kuni 80 s. kg, siig 90—110 s. kg, koha 90—130 s. kg.

Räimehind müügitoodud kaubakoguste järgi kõikus 45—70 s. kg vahel. Kilu 70—80 s. kg.

Suitsukala-kaubanduses areneb elav tegevus suitsuräime-, -tursa- ja -siia ning -angerjaga, kuna nõudmine muude kalaliikide järele on tagasihoidlikum.

Suitsukalahinnad Tallinna turul 7. IX.

Räim	18—20 s. kümme tk.
Kilu	15—16 s. kümme tk.
Tursk	40—60 s. kg
Siig	200—250 s. kg
Angerjas	300—400 s. kg
Ahven	120—150 s. kg
Latikas	150—160 s. kg
Lõhi	600—1200 s. kg
Silmud	30—35 s. paar.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg.:

	Tallinn 7. IX	Tartu 7. IX
Lõhi, värsked	300—350	—
Mereforell, värsked	150—200	—
Angerjas, värsked	150—230	—
Siig, värsked	90—110	60—90
Koha, " I valik	120—130	80—110
" " II valik	90—110	—
Haug	60—80	50—60
Latikas	40—60	30—55
Ahven	60—80	25—40
Linask	75—80	50—55
Vimb	60—70	35—40
Rääbis	70—80	55—60
Räim	60—70	—
Kilu	70—80	—
Tursk	15—20	—
Tursk " lõigatud	25—35	25—30
Lest	70—75	—